

KAHRAMANMARAŞ ATATÜRK PARKI'NDA YAŞAYAN BÖCEKLER

Y.Doç.Dr. Ahmet HAKYEMEZ¹⁾
Doç.Dr. Selçuk İNAÇ²⁾

Kısa Özet

Bu çalışmanın amacı, Kahramanmaraş'ta 1969-1970 yıllarında tesis edilen ve üzerinde bir çok ağaç türü bulunan Atatürk Parkı'nda yaşayan böceklerin araştırılmasıdır. Çalışma yapılan bu parkta ağaç ve çalı formunda 32 farklı bitki türüne rastlanmıştır.

Bu araştırma sonunda Kahramanmaraş Atatürk Parkı'nda 32 böcek türü tespit edilmiştir. Bu türler 3 takım ve 13 familyada toplanırlar.

Anahtar Kelimeler: Kahramanmaraş Atatürk Parkı, Böcek

1. GİRİŞ

Doğanın en büyük ve görkemli bitki varlıklarından ağaçlar ve bunların oluşturdukları topluluklar yeşil alanların en önemli ve çevre sağlığı açısından en etkili unsurunu oluştururlar. Kendilerine özgü iklim, hava, mekan ve bir çok şifalı bitkileri bulunan ağaçlarla kaplı yeşil alanların günümüzün endüstri ve büyük kent insan toplumlarının genel sağlığı ve insan-çevre ilişkileri açısından olumlu yönde bir çok fonksiyonları vardır. Yeşil alanların oksijen ürettikleri, havayı emisyonlardan temizledikleri, gürültüyü azalttıkları ve rahatsız eden durumdan çıkarttıkları, her türlü doğal etkileri, renk ve biçim kompozisyonları ile insan ruh sağlığına olumlu yönde katkıda buldukları yapılan bir çok araştırmalarla saptanmıştır (KÜÇÜKOSMANOĞLU/ HAKYEMEZ 1998).

Bu derece önemli fonksiyonlara sahip yeşil alanların korunması verdiği hizmetlerin sürekliliği bakımından büyük önem taşımaktadır. Bu itibarla bu kaynağı tehdit eden biyotik ve abiyotik faktörlerin bilinmesi ve bunlara karşı gerekli koruyucu önlemlerle mücadele metotlarının titizlikle uygulanması gerekmektedir. Söz konusu biyotik faktörlerin başında da böcek zararları gelmektedir.

Kahramanmaraş'ta Atatürk Parkı'ndan başka yeşil alan olarak Kahramanmaraş halkına hizmet eden 34 adet daha park vardır. Ancak gerek ağaç türleri ve gerekse alan itibariyle Kahramanmaraş'ın en büyük parkı olması nedeniyle araştırma alanı olarak Atatürk Parkı seçilmiştir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırma 2001-2002 yıllarında Kahramanmaraş Atatürk Parkı sınırları içinde yürütülmüştür.

¹⁾ I.Ü. Orman Fakültesi Orman Entomolojisi ve Koruma Anabilim Dalı

²⁾ K.S.Ü. Orman Fakültesi Orman Entomolojisi ve Koruma Anabilim Dalı

2.1. Araştırma Alanının Tanıtımı

Araştırma alanı olarak seçilen Atatürk Parkı 1969-1970 yıllarında tesis edilmiştir. Park, Kahramanmaraş'ın güneyinde Adana yolu üzerinde, Akpınar, Kazantarlıları mevkiinde, Egemenlik- Yenişehir mahallesi sınırları içerisinde, Gazi Mustafa Kemal Bulvarı civarında yer almaktadır. Alan yaklaşık 62000 m² 'dir.

Çalışma alanı içinde tespit edilen ağaç ve çalı türleri: *Fraxinus angustifolia*, *Cupressus arizonica* var. *glauca*, *Platanus orientalis*, *Euonymus japonica*, *Thuja orientalis*, *Juniperus sabina*, *Cupressus sempervirens* var. *horizontalis*, *Pinus nigra*, *Populus tremula*, *Acer negundo*, *Salix babylonica*, *Aesculus hippocastaneum*, *Phyocantha coccinea*, *Jasminium fruticans*, *Eucalyptus camaldulensis*, *Nerium oleander*, *Gladichia triacanthos*, *Pinus brutia*, *Berberis veitchii*, *Populus alba*, *Crataegus sp.*, *Populus nigra*, *Morus alba*, *Robinia pseudoacacia*, *Pinus pinea*, *Pinus sylvestris*, *Abies cilicica*, *Laurus nobilis*, *Cercis siliquastrum*, *Salix alba*, *Cerasus mahaleb*, *Picea abies*'tir.

Çalışmanın yapıldığı Kahramanmaraş ve çevresinde karasal iklim hakim olmakla beraber güney kesimlerinde Akdeniz ikliminin de etkileri görülmektedir.

2.2. Araştırmada Kullanılan Materyal ve Yöntemler

Böceklerin toplanmasında ağırlıklı olarak Robinson tipi ışık tuzakları kullanılmıştır. Bu ışık tuzaklarının alt kısmına eter aseticus ile hazırlanmış öldürme şişesi yerleştirilmiştir. Örneklerin toplanmasında ayrıca atrap ve diğer yöntemlerden de yararlanılmıştır.

Arazide yakalanan örnekler daha sonra tekniğine uygun işlenerek, özel hazırlanmış germe tahtalarında gerilmiş ve tanı için hazır hale getirilmiştir. Böceklerin toplanma ve preparasyon tekniğinde ÇANAKÇIOĞLU (1993)'nun yayınından yararlanılmıştır.

Laboratuvarda teşhise hazır hale getirilen böceklerin teşhisleri FORSTER/WOHLFAHRT (1971), SPULER (1910) ve STOKE/SOUTH(1952) yardımıyla yapılmıştır. Ayrıca İ.Ü. Orman Fakültesi Orman Entomolojisi ve Koruma Anabilim Dalının müzesinde bulunan ve teşhisleri yapılmış olan örneklerden de yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

Yapılan araştırmalar sonucunda Kahramanmaraş Atatürk Parkı'nda 3 takım 13 familyaya ait toplam 32 böcek türü tespit edilmiştir.

Takım LEPIDOPTERA

Familya Thaumetopoeidae

1. *Thaumetopoea pityocampa* (Denis and Schiffermüller, 1775)
Materyal: 12.08.2002, 27.08.2002.

Familya Noctuidae

2. *Agrotis segetum* ([Denis and Schiffermüller], 1775)
Materyal: 13.08.2001, 07.09.2002.
3. *Agrotis ipsilon* (Hufnagel, 1766)
Materyal: 03.08.2001, 25.08.2001, 17.07.2002, 06.09.2002
4. *Agrotis trux* (Hübner, [1824])
Materyal: 13.08.2002.

5. *Noctua pronuba* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 03.06.2001, 15.06.2001, 14.05.2002.

6. *Noctua comes* (Hübner, [1813])

Materyal: 28.09.2001, 03.10.2002, 11.10.2002.

7. *Mythimna vitellina* (Hübner, [1808])

Materyal: 23.05.2002.

8. *Acronicta megacephala* (Denis and Schiffermüller, 1775)

Materyal: 27.06.2002.

9. *Acronicta rumicis* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 15.07.2001, 11.08.2002.

10. *Catocala conversa* (Esper, [1783])

Materyal: 26.06.2001.

11. *Catocala elocata* (Esper, [1787])

Materyal: 15.10.2001, 31.10.2002.

12. *Prodotis stolidus* (Fabricius, 1775)

Materyal: 13.08.2002.

13. *Heliothis peltigera* (Denis and Schiffermüller, 1775)

Materyal: 28.06.2001, 23.07.2001.

14. *Autographa gamma* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 08.10.2001, 14.05.2002, 18.09.2002.

15. *Aporophyla australis* (Boisduval, 1829)

Materyal: 08.10.2001, 28.10.2001.

Familya Lymantriidae

16. *Leucoma salicis* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 12.07.2002.

Familya Nymphalidae

17. *Brintesia circe* (Fabricius, 1775)

Materyal: 25.06.2001.

18. *Hipparchia aristaeus* (Bonelli, 1826)

Materyal: 17.06.2002.

19. *Pararge aegeria* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 17.06.2002.

20. *Melitaea phoebe* (Denis and Schiffermüller, 1775)

Materyal: 30.07.2001, 26.07.2002.

Familya Notodontidae

21. *Cerura vinula* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 25.04.2002.

Familya Pieridae

22. *Pieris mannii* (Mayer, 1851)

Materyal: 27.04.2002.

Familya Hesperidae

23. *Pyrgus sidae* (Esper, [1784])

Materyal: 19.06.2002.

Familya Lycaenidae

24. *Favonius quercus* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 23.07.2001, 03.08.2002.

Takım COLEOPTERA

Familya Cerambycidae

25. *Saperda populnea* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 28.06.2001, 17.07.2002.

26. *Cerambyx cerdo* Linnaeus, 1758

Materyal: 07.06.2002.

27. *Oberea oculata* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 28.06.2001, 17.07.2002

Familya Scarabaeidae

28. *Melolontha melolontha* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 18.05.2002.

Familya Buprestidae

29. *Melanophila picta* (Pallas, 1773)

Materyal: 16.07.2002.

Familya Chrysomelidae

30. *Chrysomela populi* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 07.05.2001, 29.04.2001, 16.05.2002

31. *Phyllodecta vitellinea* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 23.05.2001.

Takım HYMENOPTERA

Familya Vespidae

32. *Vespa crabro* (Linnaeus, 1758)

Materyal: 11.06.2002.

4. SONUÇLAR

Kahramanmaraş Atatürk Parkı'nda saptanan böcek türlerine ait bazı sonuçlar aşağıda verilmiştir:

1. Elde ettiğimiz böceklerden bazıları çoğalmaları halinde ağaç ve çalı formundaki bitkiler için büyük tehlikeler arzedeceği gibi bir kısmı da daha ziyade otsu bitkiler ile geçindiklerinden parkta yer alan ağaç ve çalı formundaki bitkilerde önemli bir zarara neden olmaları beklenemez. Çoğalmaları halinde büyük tehlikeler arzedecek olan türler: *Thaumetopoea pityocampa* (D. S.), *Melanophila picta* (Pall.), *Saperda populnea* (L.), *Melolontha melolontha* (L.), *Chrysomela populi* L., *Cerambyx cerdo* L., *Agrotis segetum* (D.S.), *Agrotis ipsilon* (Hufn.), *Acronicta megacephala* (D.S.), *Catocala elocata* (Esp.), *Catocala conversa* (Esp.), *Leucoma salicis* (L.) ve *Autographa gamma* (L.)'dir (SCHWENKE 1978; KURIR 1978; CHARARAS 1971; RAKOSY 1996; ÇANAKÇIOĞLU/MOL 1998; HEATH 1983).

Bir çok araştırmacı tarafından çoğalmaları halinde bu türlerin tehlikeli olabileceği bildirilmektedir. Örneğin: SCHWENKE (1978)'e göre *Autographa gamma* (L.) Avrupa'da 150 yıldan beri periyodik olarak kitle üremesi yapmaktadır. FORSTER/WOHLFAHRT (1971)'e göre *Catocala conversa* (Esp.) orman ağaçlarından özellikle meşeleri tercih etmektedir. Yine SCHWENKE (1978) *Agrotis ipsilon* (Hufn.)'un tüm Avrupa'ya yayılmış olduğunu ve konukçu bitkilerinin orman ağaçlarından özellikle *Pinus* ve *Acer* türleri, tarla bitkileri, bahçe kültürleri ve asmalardan oluştuğunu bildirmektedir. *Thaumetopoea pityocampa* (D.S.)

ülkemizde, 1500 ha alanda zararlı olmakta kızılçam, karaçam ve diğer çam türlerinde %60'a varan artım kaybına yol açmaktadır (ANONİM 1995). CHARARAS (1971)'e göre *Melanophila picta* (P.) klon farkı gözetmeksizin bütün kavaklara arız olmakta ve böceğin tasallutuna uğrayan kavakların büyük bir kısmı rüzgarın da etkisiyle gövdesinden kırılmaktadır. SCHWENKE (1978)'e göre *Acronicta megacephala* (D.S.) polifag bir zararlı olup konukçuları: *Castanea*, *Carpinus*, *Acer*, *Aesculus*, *Quercus*, *Fagus*, *Juglans*, *Tilia*, *Platanus*, *Corylus*, *Betula*, *Populus*, *Salix*, *Alnus* ve *Rosa*'dır.

2. Ağaç türü-böcek ilişkileri bakımından elde ettiğimiz böcek türlerinin ibrelilere oranla daha çok yapraklı türleri tercih ettikleri anlaşılmıştır. Özellikle tercih edilen yapraklı türler: *Quercus*, *Salix*, *Populus*, *Castanea*, *Carpinus*, *Acer*, *Aesculus*, *Fagus*, *Juglans*, *Tilia*, *Platanus*, *Corylus*, *Betula*, *Alnus*, *Fraxinus*, *Berberis*, *Prunus*, *Rosa*, *Ribes*, *Morus*, *Rubus*, *Ligustrum*, *Crataegus*'tur. Bu böcekler tarafından tercih edilen ibrelili türler ise *Pinus*, *Cedrus* ve *Cupressus* türleridir (RAKOSY 1996; SCHWENKE 1978; FORSTER/WOHLFAHRT 1971; ÇANAKÇIOĞLU/MOL 1998; HAKYEMEZ 1995).
3. Kahramanmaraş Atatürk Parkı'nda tespit ettiğimiz epidemiyoloji yapma eğilimleri fazla olan türlerin *Thaumetopoea pityocampa* (D.S.) dışında sözkonusu bölgede bugün için kayda değer önemli bir zararı görülmemiştir. Ancak bu türlerin her yıl uygulanacak survey çalışmaları ile dikkatli bir biçimde izlenmeleri gerekmektedir.

INSECTS LIVING IN KAHRAMANMARAŞ ATATÜRK PARK

Y.Doç.Dr. Ahmet HAKYEMEZ
Doç.Dr. Selçuk İNAÇ

Abstract

The purpose of this study is to investigate the insects living in Kahramanmaraş Atatürk Park constructed in 1969-1970.

32 different insect species were obtained as the result of the studies carried out at the Kahramanmaraş Atatürk Park. These species belong to 3 orders and 13 families.

Keywords: Kahramanmaraş Atatürk Park, Insect.

1. INTRODUCTION

Tree and tree communities that are magnificent creatures of the nature are the most important part of green lands concerning human health. Tree-covered green lands having optimal climate conditions and wholesome plants have various functions related to human health and people-nature relations. It is known that green lands produce oxygen, absorb industrial particles from the air, and reduce the level of noise, and affect human health in positive way (KÜÇÜKOSMANOĞLU / HAKYEMEZ 1998).

It is crucial to protect green lands in order to sustain their benefits. That is why: it is needed to ascertain what biotic and abiotic factors threatening green lands. After that, protective and control methods against them should be applied carefully. Generally, the most important biotic factor is pest problem.

In addition to Kahramanmaraş Atatürk Park, there are 34 parks located in Kahramanmaraş. Kahramanmaraş Atatürk Park is the biggest park in the city and consists of the highest number of plant species among them. That is the reason why Kahramanmaraş Atatürk Park was selected as the study area.

Kahramanmaraş Atatürk Park was constructed in 1969-1970. The study area is about 6.2 hectares in size. Tree and shrub species grow in Kahramanmaraş Atatürk Park are; *Fraxinus angustifolia*, *Cupressus arizonica*, *Platanus orientalis*, *Euonymus japonica*, *Thuja orientalis*, *Juniperus sabina*, *Cupressus sempervirens* var. *horizontalis*, *Pinus nigra*, *Populus tremula*, *Acer negundo*, *Salix babylonica*, *Aesculus hippocastaneum*, *Phyocantha coccinea*, *Jasminium fruticans*, *Eucalyptus camaldulensis*, *Nerium oleander*, *Gladichia triacantos*, *Pinus brutia*, *Berberis vecihhi*, *Populus alba*, *Crataegus* sp., *Populus nigra*, *Morus alba*, *Robinia pseudoacacia*, *Pinus pinea*, *Pinus sylvestris*, *Abies cilicica*, *Laurus nobilis*, *Cercis siliquastrum*, *Salix alba*, *Cerasus mahalep*, and *Picea abies*.

2. MATERIAL AND METHOD

32 insect species were collected in Kahramanmaraş Atatürk Park. Robinson-type light traps were mostly used to collect the insects. A killing jar with ether aeticus was put in the light trap. Sweep net and the other methods were used to capture the insects as well.

Collection and preparation of insects were performed according to ÇANAKÇIOĞLU (1993). The books of FORSTER / WOHLFAHRT (1971), SPULER (1910), and STROKE / SOUTH (1952) were referred for the identification of collected insects.

3. RESULTS

As a result of the study, 32 insect species which belong to 3 orders and 13 families were identified.

Order LEPIDOPTERA

Family Thaumetopoeidae: *Thaumetopoea pityocampa* (D.S.).

Family Noctuidae: *Agrotis segetum* (D.S.), *Agrotis ipsilon* (Hufn), *Agrotis trux* (Hüb.), *Noctua pronuba* (L.), *Noctua comes* (Hüb.), *Mythimna vitellina* (Hüb.), *Acronicta megacephala* (D.S.), *Acronicta rumicis* (L.), *Catocala conversa* (Esp.), *Catocala elocata* (Esp.), *Prodotis stolidia* (Fab.), *Heliothis peltigera* (D.S.), *Autographa gamma* (L.), *Aporophyla australis* (Boisd.).

Family Lymantriidae: *Leucoma salicis* (L.).

Family Nymphalidae: *Brintesia circe* (Fab.), *Hipparchia aristaeus* (Bon.), *Pararge aegeria* (L.), *Melitaea phoebe* (D.S.).

Family Notodontidae: *Cerura vinula* (L.).

Family Pieridae: *Pieris manni* May.

Family Hesperidae: *Pyrgus sidae* (Esp.)

Family Lycaenidae: *Favonius quercus* (L.).

Order COLEOPTERA

Family Cerambycidae: *Saperda populnea* (L.), *Cerambyx cerdo* L., *Oberea oculata* (L.).

Family Scarabaeidae: *Melolontha melolontha* (L.)

Family Buprestidae: *Melanophila picta* (Pall.)

Family Chrysomelidae: *Chrysomela populi* (L.), *Phyllodecta vitellina* (L.).

Order HYMENOPTERA

Family Vespidae: *Vespa crabro* (L.)

4. CONCLUSIONS

Some conclusions on the insect species of Kahramanmaraş Atatürk Park were given below:

1. Important insect species are *Thaumetopoea pityocampa* (D. S.), *Melanophila picta* (P.), *Saperda populnea* (L.), *Melolontha melolontha* (L.), *Chrysomela populi* L., *Cerambyx cerdo* L., *Agrotis segetum* (D.S.), *Agrotis ipsilon* (Hufn.), *Acronicta megacephala* (D.S.), *Catocala elocata* (Esp.), *Catocala conversa* (Esp.), *Leucoma salicis* (L.), and *Autographa gamma* (L.).
2. They are generally polyphagous species. Important host plant species are *Quercus*, *Salix*, *Populus*, *Castanea*, *Carpinus*, *Acer*, *Aesculus*, *Fagus*, *Juglans*, *Tilia*, *Platanus*, *Corylus*, *Betula*, *Alnus*, *Fraxinus*, *Berberis*, *Prunus*, *Rosa*, *Ribes*, *Morus*, *Rubus*, *Ligustrum*, *Crataegus*, *Pinus*, *Cedrus* and *Cupressus*.

KAYNAKLAR

- ANONİM, 1995: Ormancılık DPT, VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı Ormancılık Özel İhtisas Komisyon Raporu, 183 s., Ankara.
- ÇANAKÇIOĞLU, H., 1993: Böceklerin Toplanma-Preparasyon-Muhafaza ve Teşhisi. İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları:3768/422. İstanbul, XII+616 s.
- ÇANAKÇIOĞLU, H.; MOL, T., 1998: Orman Entomolojisi. İst.Ünv. Orman Fak. Yayınları. İ.Ü. Yayın No: 4063, O.F. Yayın No: 451, 541s.
- CHARARAS, C., 1971: Biologie, ecologie et ethologie de *Melanophila picta* PALL: Coleoptera. Buprestidae xylophage spécifique des populus. Bulletin du service de cultures et d'études du peupliers et du saule.
- FORSTER, W.; WOHLFAHRT, T.H.A., 1971: Die Schmetterlinge Mitteleuropas Eulen (Noctuidae) Band IV. Frank'sche Verlagsbuchandlung Stutgard, VII+322 g.
- HAKYEMEZ, A., 1995: Zonguldak Bölge Müdürlüğü Ormanlarında Yaşayan Noctuidae (Lepidoptera) Türleri. İ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 118 s. (Basılmamıştır.)
- HEATH, J., 1983: The Moths and Butterflies of Great Britain and Ireland. Harley Books Volume 10 Essex England, 459 pp.
- KURIR, A., 1978: Noctuidae, Eulen. In Schwenke, W. Die Forstschlandlinge Europas. 3. Band, Lepidoptera. Verlag Paul Parey, Hamburg und Berlin, s. 266-305.
- KÜÇÜKOSMANOĞLU, A.; HAKYEMEZ, A., 1998: İnsan ve Çevre sağlığı Yönünden Ormanların Önemi ve Korunmaları. Beykoz İlçesi Çevre Sorunları Sempozyumu. 6-7 Haziran 1998. Tüdev. Yayın No:3, İstanbul.
- RAKOSY, L., 1996: Die Noctuiden Rumaniens Kataloge des Ö. Landesmuseums Neue Folge Nr.: 105.
- SCHWENKE, W., 1978: Die Schmetterlinge Europas. E. Schweizerbartsche Verlagsbuchandlung, Stutgard, III. Band, 91 s.
- SPULER, A., 1910: Die Schmetterlinge Europas. E. Schweizerbartsche Verlagsbuchandlung, Stutgard, III. Band, 91 s.
- STOKOE, W.J.; SOUTH, R.F.r.e.s., 1952: Butterflies and Moths of the Wayside and Woodland Fredrerick Warne and Co. LTD. 309 s. Printed in Great Britain.